

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

แนวคิด และ ทฤษฎี

1. แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ

ทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ (Learned Needs Theory) ของ David C. McClelland กล่าวว่าคนเราเรียนรู้ความต้องการจากสังคมที่เกี่ยวข้อง ความต้องการจึงถูกก่อตัวและพัฒนาตลอดช่วงชีวิตของแต่ละคนและเรียนรู้ว่าในทางสังคม และเรามีความต้องการที่สำคัญ 3 ประการ คือ (สิทธิโชค วรรณสันติกุล, 2549)

1.1 ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความต้องการที่จะทำงานได้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีมาตรฐานสูงขึ้นในชีวิต ผู้มีความต้องการความสำเร็จสูงจะมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

- 1.1.1 มีเป้าหมายในการทำงานสูง ชัดเจนและท้าทายความสามารถ
- 1.1.2 มุ่งที่ความสำเร็จของงานมากกว่ารางวัลหรือผลตอบแทนเป็น เงินทอง
- 1.1.3 ต้องการข้อมูลย้อนกลับในความก้าวหน้าสู่ความสำเร็จทุกระดับ
- 1.1.4 รับผิดชอบงานส่วนตัวมากกว่าการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

1.2 ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการที่จะมีส่วนควบคุม สร้างอิทธิพล หรือรับผิดชอบในกิจกรรมของผู้อื่นผู้มีความต้องการอำนาจจะมีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

- 1.2.1 แสวงหาโอกาสในการควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น
- 1.2.2 ชอบการแข่งขันในสถานการณ์ที่มีโอกาสให้ตนเองครอบงำคนอื่นได้
- 1.2.3 สนุกสนานในการเผชิญหน้า หรือโต้แย้งต่อสู้กับผู้อื่น

ความต้องการอำนาจมีสองลักษณะ คือ อำนาจบุคคลและอำนาจสถาบัน อำนาจบุคคลมุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าองค์กร แต่อำนาจสถาบันมุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยทำงานร่วมกับคนอื่น

1.3 ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation) เป็นความต้องการที่จะรักษามิตรภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้อย่างใกล้ชิด ผู้มีความต้องการความผูกพันมีลักษณะดังนี้

1.3.1 พยายามสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพและมิตรภาพให้ยั่งยืน

1.3.2 อยากให้บุคคลอื่นชื่นชมตัวเอง

1.3.3 สนุกสนานกับงานเลี้ยง กิจกรรมการทางสังคม การพบปะ สังสรรค์

1.3.4 แสวงหาการมีส่วนร่วมด้วยการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ

สัดส่วนของความต้องการทั้งสามนี้ ในแต่ละคนมีไม่เหมือนกันบางคนอาจมีความต้องการอำนาจสูงกว่าความต้องการด้านอื่น ในขณะที่อีกคนหนึ่งอาจมีความต้องการความสำเร็จสูงเป็นต้น ซึ่งจะเป็นส่วนที่แสดงอุปนิสัยของคนคนนั้นได้

จากทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ ของ David C. McClelland ข้อที่ 1.1 ความต้องการความสำเร็จ เป็นทฤษฎีที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากนักบัญชีย่อมต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ต้องการมีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการยอมรับจากสังคมรอบตัว ซึ่งนักบัญชีต้องมีการสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองโดยการหมั่นฝึกฝนตนเองพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพของตนให้ชำนาญมากขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

(คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี, 2550 ก)

ในฐานะที่สภาวิชาชีพบัญชี เป็นหน่วยงานกำกับดูแลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี และยังเป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ(International Federation of Accountants – IFAC) จึงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 คณะกรรมการการศึกษาของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC Education Committee) ได้อนุมัติ “มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี” (International Education Standards for Professional Accountants - IESs)จำนวน 6 ฉบับ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ได้กล่าวถึงในฉบับที่ 3 เรื่อง “ทักษะทาง

วิชาชีพ” (Professional Skills) โดยจุดมุ่งหมายของมาตรฐานฉบับนี้คือ การทำให้มั่นใจได้ว่าบุคคลพร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศต้องมีคุณสมบัติของทักษะด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมในการทำหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และเพื่อใช้เป็นแนวทางตรวจสอบทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีว่ามีเพียงพอตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ทักษะเป็นส่วนหนึ่งของขีดความสามารถที่ต้องมีในผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อแสดงถึงสมรรถนะของตน ขีดความสามารถเหล่านี้ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ ค่านิยมทางวิชาชีพจรรยาบรรณและทัศนคติ ขีดความสามารถเหล่านี้เป็นเรื่องบ่งชี้ถึงศักยภาพที่สามารถนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ สิ่งสำคัญคือทำให้แน่ใจได้ว่าโปรแกรมการศึกษาทางวิชาชีพบัญชีได้รวมการพัฒนาของความรู้ ทักษะ ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณ และทัศนคติ ไว้แล้ว ทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีประกอบไปด้วยทักษะทั้ง 5 ประเภท คือ

2.1) ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) บุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต้องบรรลุระดับสูงสุดของทักษะเหล่านี้ ณ ช่วงเวลาที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทักษะทางปัญญาช่วยให้นักบัญชีแก้ปัญหา ตัดสินใจและใช้ดุลยพินิจที่ดีแก่ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้ ทักษะเหล่านี้มักได้มาจากการศึกษาทั่วไปในภาพกว้าง ทักษะทางปัญญาที่จำเป็นประกอบไปด้วยทุกเรื่อง ดังนี้

(ก) มีความสามารถที่จะกำหนด ได้มา จัด และเข้าใจ สารสนเทศจากคน สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(ข) มีขีดความสามารถที่จะสอบถาม วิจัย คิดเชิงเหตุผลและวิเคราะห์

(ค) มีความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อน

2.2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน (Technical and Functional Skills) ประกอบด้วยทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งรวมถึง

(ก) มีความชำนาญทางตัวเลข (การใช้คณิตศาสตร์และสถิติ) และความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

(ข) การวิเคราะห์แบบจำลองการตัดสินใจและความเสี่ยง (Decision Modeling and Risk Analysis)

(ค) การประเมินค่า

(ง) การรายงาน

(จ) ความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

2.3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยการเรียนรู้และการปรับคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ซึ่งรวมถึง

- (ก) ความสามารถในการจัดการตนเอง
- (ข) มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถโน้มน้าวและเรียนรู้ด้วยตนเอง
- (ค) ความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัด และจัดแรงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา
- (ง) ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง
- (จ) พิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ ให้เข้ากับการตัดสินใจ
- (ฉ) ความระมัดระวังสงสัยของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

2.4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication) ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นในองค์กรได้ดี รับและส่งผลสารสนเทศได้ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพส่วนประกอบของทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารประกอบด้วย

- (ก) การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง
- (ข) สามารถทำงานเป็นกลุ่ม
- (ค) มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ต่างวัฒนธรรมและความคิดเห็นต่างกันได้ เจรจาต่อรองหาหนทางแก้ปัญหาและกำหนดข้อตกลงร่วมกันในสถานการณ์ทางวิชาชีพ
- (ง) การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (จ) สามารถนำเสนอ อภิปราย รายงานและการปกป้องมุมมองของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการเขียนและการพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- (ฉ) ฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่าง

2.5) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ(Organizational and Business Management Skills) มีความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีซึ่งจะมีการเรียกร้องให้เป็นผู้แสดงบทบาทในเชิงรุกในการจัดการองค์กรในแต่ละวันในขณะที่ก่อนหน้านี้บทบาทของผู้

ประกอบวิชาชีพบัญชีอาจถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานอื่นนำไปใช้ แต่ในปัจจุบันผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีได้เข้าไปมีบทบาทกับหลายหน่วยงานมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความรู้ด้านธุรกิจมากขึ้นและตระหนักในเรื่องการเมืองและมีมุมมองแบบรอบด้าน ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ รวมถึง

(ก) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการ การจัดการบุคลากรและทรัพยากร และการตัดสินใจ

(ข) ความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งาน ที่จะจูงใจและพัฒนาบุคลากร

(ค) การมีภาวะผู้นำ

(ง) การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ

ทั้งนี้ ทักษะที่หลากหลายสามารถจัดประเภทและอธิบายได้หลายลักษณะ ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะที่ได้แบ่งไว้ตามประเภทดังกล่าวข้างต้น ทักษะที่เหมาะสมช่วยผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีให้ใช้ความรู้จากการศึกษาทั่วไปได้อย่างประสบความสำเร็จ การพัฒนาทักษะเหล่านี้ไม่อาจสำเร็จได้ด้วยโปรแกรมใด ๆ เพียงโปรแกรมเดียว แต่จะสำเร็จได้โดยรวมทั้งจากโปรแกรมทางการศึกษาทางวิชาชีพ บัญชีควบคู่ไปกับประสบการณ์การทำงานจริงและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่วนใหญ่แล้วทักษะทางวิชาชีพจะได้ผลสูงสุดเมื่อใช้อย่างมีจรรยาบรรณ ทักษะที่เกี่ยวข้องสามารถทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพได้เปรียบกว่าคนอื่นในโลกการทำงานและเป็นประโยชน์ตลอดเวลาที่ผู้ประกอบการวิชาชีพ ไม่ใช่การพัฒนาทักษะทั้งหมดจะเกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาของการเตรียมตัวเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพ บางทักษะอาจเน้นในการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

3. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ราชกิจจานุเบกษา, 2545)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs หมายถึง กลุ่มธุรกิจ 3 กลุ่ม ได้แก่ กิจการการผลิต กิจการการค้า กิจการบริการ มีมูลค่ารวมของสินทรัพย์ถาวร และการจ้างงาน ตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องการกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545 (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2553: ออนไลน์) ดังตารางที่ 1

ลิขสิทธิ์ © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 1 แสดงการแบ่งขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามมูลค่ารวมของสินทรัพย์ถาวร และจำนวนการจ้างงาน

วิสาหกิจขนาดย่อม			วิสาหกิจขนาดกลาง		
ประเภทธุรกิจ	การจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร (บาท)	ประเภทธุรกิจ	การจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร (บาท)
กิจการผลิต	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	กิจการผลิต	51 – 200 คน	เกิน 50-200ล้านบาท
กิจการค้า			กิจการค้า		
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	กิจการค้าส่ง	26 – 50 คน	เกิน 50-100ล้านบาท
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15 คน	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	กิจการค้าปลีก	16 – 30 คน	เกิน 30-60 ล้านบาท
กิจการบริการ	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	กิจการบริการ	51 – 200 คน	เกิน 50-200 ล้านบาท

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา, 2545

ทั้งนี้หากจำนวนการจ้างงานของกิจการใดเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อมแต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางหรือจำนวนการจ้างงานเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางแต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อมให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ยุพา ยะใจมั่น (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในอำเภอเมืองเชียงราย” โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีเรื่อง ทักษะทางวิชาชีพ ที่ระบุในมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ (International Education Standards for professional Accountants: IES3 Professional Skills) และแนวคิดเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพรายงานการเงินโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการ SMEs ในอำเภอเมืองเชียงรายที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลซึ่งมีนักบัญชีของกิจการจัดทำรายงานทางการเงินเอง จำนวน 50 ชุด ซึ่งผลการศึกษาสรุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าพนักงานบัญชีของกิจการมีทักษะทาง

วิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละทักษะพบว่าทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าพนักงานบัญชีของกิจการมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ใน (ระดับมาก) เมื่อพิจารณาแต่ละทักษะพบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ

ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าพนักงานบัญชีของกิจการที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี มีทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาทักษะย่อย พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความสามารถที่จะวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านบัญชี เช่น ความเสี่ยงของการจัดทำรายงานการเงินไม่ถูกต้อง และ ความสามารถในการวัดมูลค่าของข้อมูลทางการเงิน เช่น ลูกหนี้ เจ้าหนี้ และยอดขาย ความเป็นมืออาชีพของนักบัญชี มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานการเงินของธุรกิจ SMEs อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า หากนักบัญชีมีทักษะในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะทำให้คุณภาพรายงานการเงินของธุรกิจ SMEs มีคุณภาพสูงไปด้วย

สรศักดิ์ ธรนัไชย (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน” โดยอาศัยแนวคิดเรื่องทักษะทางวิชาชีพ ที่ระบุในมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ (International Education Standards for Professional Accountants: IES3 Professional Skills) ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะ 5 ด้าน คือ ทักษะด้านปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ และเป็นการสำรวจความเห็นของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี ผู้จัดการฝ่ายบัญชี และรองผู้จัดการฝ่ายบัญชี ที่มีต่อนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในแต่ละกิจการ ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าพนักงานบัญชีในกิจการมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมาก โดยมีความเห็นต่อทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับทักษะย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีในกิจการ ประกอบด้วย ด้านทักษะทางปัญญา คือ มีความสามารถตัดสินใจใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ(ระดับมาก) ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน คือ มีความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ(ระดับมาก) และมีความสามารถจัดทำรายงาน ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย (ระดับมาก) ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล คือ มีความสามารถจัดลำดับทรัพยากรที่จำกัด (ระดับมาก) ด้าน

ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร คือ มีความสามารถทำงานเป็นทีม (ระดับมาก) แล้วด้านทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ คือ มีความสามารถตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพบัญชี (ระดับมาก)

ปิติภูมิ เบญจโอพาร (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “คุณสมบัติของนักบัญชี ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน” โดยอาศัยแนวคิดเรื่องทักษะทางวิชาชีพ ที่ระบุในมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ (International Education Standards for Professional Accountants: IES3 Professional Skills) ข้อมูลเก็บรวบรวมจากนักบัญชีที่ปฏิบัติงาน จำนวน 115 ราย โดยใช้แบบสอบถาม ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าตนเองมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมาก โดยมีความเห็นว่าตนเองมีทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะตัวบุคคล ทักษะการสื่อสาร และทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ อยู่ในระดับมาก ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีความสามารถสูงสุดในทักษะย่อยของแต่ละทักษะทางวิชาชีพดังนี้ ด้านทักษะทางปัญญา คือ มีความสามารถตัดสินใจใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ (ระดับมาก) ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน คือ มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ระดับมาก) ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล คือ มีความสามารถเลือกใช้และบริหารทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด (ระดับมาก) ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร คือ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม (ระดับมาก) และทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ คือ มีความสามารถที่จะจัดและแบ่งหน้าที่งานและมอบหมายงาน (ระดับมาก) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า อุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาคุณสมบัติของนักบัญชีคือ ปัญหาด้านความเข้าใจหลักปฏิบัติทางกฎหมาย หรือมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและการนำมาประยุกต์ใช้